

Motion till riksdagen 2021/22:4190

av **Andreas Carlson m.fl. (KD)**

Polisen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler poliser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka polisens förmåga snabbt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisstöddassistenter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvalificerade utredare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre samverkan mellan polisen och försvaret och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta pensionerade poliser jobba kvar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återrekrytering av pensionerade utredare och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisstudenter i tjänst och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisers arbetsvillkor och lön och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka visitationsrätten till fler myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka visitationsrätten till fler platser där förhör kan hållas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska gå att visitera en förhörsperson med tvång och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetensutveckling och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisiär forskning och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda fler alternativa vapen och skyddsutrustning till polisen och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om psykiatriambulanser och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens tekniska arbetsverktyg och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ANPR-kameror och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sociala utfallskontrakt och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens kontakt med skolan och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett familjeperspektiv i det brottsförebyggande arbetet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om civilsamhällets roll i det brottsförebyggande arbetet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förordningen om beredskapspolisen åter ska utfärdas och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt samarbete och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens arbete mot barnprostitution och människohandel och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en tvångsäktenskapsenhet enligt brittisk modell bör inrättas och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om proaktiv avlyssning och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gränskontroller och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerhetskontroller för arbete inom myndighet och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillfälliga arrester och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ljudupptagning av skottlossning och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för polisen att topsa i större utsträckning och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt att lagra biometriska uppgifter längre och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ordningsvakter och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillfälliga samordningsnummer och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om maxgräns för antalet fordon en person kan äga och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om folkbokföring och tillkännager detta för regeringen.

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sekretess för myndighetspersonal och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kameraanvändning i spaningssyfte och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasta kameror ska kunna användas i brottsbekämpande syfte och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade befogenheter att genomsöka fordon, personer och fastigheter och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagen om uppgiftsskyldighet och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huruvida Irlands modell med omvänd bevisbörda vid beslag av dyra bilar, klockor etc. kan tillämpas för att beslagta statussymboler för gängkriminella och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om en särskild civilrättslig enhet kan införas, likt irländska, för att stärka arbetet mot organiserad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en samordnad statlig utbetalningsfunktion kan inrättas och kombineras med en förstärkt utbetalningskontroll och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens samarbete med Kronofogden och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Tullverket ska få kvarhålla misstänkt stöldgods och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Tullverkets självständiga befogenheter att kontrollera efter stöld- och hälerigods och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tulltjänstemäns skyldighet att ingripa mot brott och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Tullverket ska få kvarhålla misstänkta och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om poliser i Tullverkets arbetslag och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om id-kontroller vid gräns och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Tullverket ska flyttas från Finansdepartementet till Justitiedepartementet och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om synliga poliser i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av målet att få ut poliser i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sållningsinstrument för narkotika vid trafikkontroller och tillkännager detta för regeringen.

58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminellas uppköp av företag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige ska vara ett tryggt land att leva i, oavsett om man bor på landsbygden, i en stad eller i en förort. En av statens viktigaste uppgifter är att genom ett väl fungerande rättsväsende upprätthålla tryggheten. Polisens roll i det brottsförebyggande arbetet är central.

Att förebygga brott och tidigt upptäcka barn och unga som löper risk att hamna i brottslighet är av största vikt. För att lyckas med detta behövs en politik med ett helhetsperspektiv på barn och ungdomar. Det behövs en stödjande familjepolitik, en bra skola, satsningar på ungas uppväxtmiljö, ett grundligt brottsförebyggande arbete i polisen och en offensiv kriminalpolitik.

Svensk polis är i dag hårt ansträngd. Utmaningarna att bekämpa mängdbrottslighet, bostadsinbrott, grov organiserad brottslighet och gängkriminalitet kvarstår. Polisen har genomgått en stor omorganisation. Enligt den slutrapport från Statskontoret som utvärderade omorganisationen har den inte lyckats. Omorganisering har i delar uppfyllt sina syften, men inte i sin helhet. Omorganisation har exempelvis gett polisen bättre förutsättningar att klara sin uppgift, men de saknar medel och adekvat myndighetsstyrning för att uppnå dessa. Ett av syftena som inte uppnåtts fullt ut är att få mer resurser till lokalpolisområdena, trots att arbetet med medborgarlöften och kommunpoliser är på plats innebär inte det en bättre tillgänglighet för medborgarna till polisen. Inte heller målet med en polis per 5 000 invånare i utsatta områden går att utvärdera ordentligt och därför inte sägas att det är uppnått. Att polisen kommer när den behövs och har förmåga att beivra brott och lagföra brottslingar är centralt för att upprätthålla lag och ordning i samhället. Men ett väl fungerande polisväsende betyder mer än så. Att samhället reagerar när en människa utsatts för våldsbrott, rån, sexuella trakasserier eller inbrott i sitt hem är en förutsättning för upprättelse för brottsoffren och för att värna medborgarnas tillit till centrala samhällsfunktioner. I dag ser vi hur den tilliten hotas när människor utsätts för brott. Som enskild ska man alltid kunna lita på att polisen har de resurser som krävs för att klara av sin uppgift: att förebygga, förhindra och beivra brott. Ett rättsväsende som står upp för de mest utsatta är en förutsättning för ett gott samhälle som håller samman.

Kristdemokraterna vill ha fler poliser i brottsutsatta områden. Internationell forskning visar att ökad direkt patrullering i områden med hög brottslighet fungerar brottsförebyggande. Fler poliser på gator och torg är mycket viktigt för att kriminella gäng inte ska få känslan av att ha kontroll över vissa bostadsområden och för att öka tryggheten för övriga boende i området.

I den nya polisorganisationen ska så kallade medborgarlöften leda till en starkare och tydligare samverkan mellan polis, myndigheter och civilsamhälle. Det är viktigt att detta följs och utvecklas, så att verksamheten når upp till de förväntningar som finns.

Vi utvecklar vår syn på brottsoffer i kommittémotionen Brottsoffer. Brottsoffers situation och upprättelse är central för Kristdemokraterna. Bemötande och omhändertagande av brottsoffer genom hela rättsprocessen behöver förbättras.

I motionen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet redovisas våra budgetsatsningar på polisen.

10 000 fler polisanställda till 2024

Sverige har för få poliser och för få av dem är ute på gator och torg. Med dagens antal poliser är det svårt för dem att bekämpa de gäng som tagit över i vissa utanförskapsområden och att samtidigt vara närvarande i små orter där polisen är nästan helt frånvarande idag. För att åtgärda detta och se till att polisen kan vara närvarande i hela landet föreslår Kristdemokraterna att Sverige ska ha 30 000 poliser så snart det bara är möjligt.

Därför är det bra att regeringen följer upp KD/M-budgetens satsning på polisen. Dessvärre är det uppenbart att de själva saknar den nödvändiga och långsiktiga planering och ambition som krävs för att bygga ut svenskt polisväsende.

Kristdemokraterna väljer att göra en rejäl, offensiv satsning på polisen. Totalt satsar vi 4 940 miljoner mer än regeringen på polisen den kommande treårsperioden.

Vi vill anställa 10 000 fler polisanställda. Majoriteten ska bestå av poliser. För att snabbare nå fler poliser föreslår vi en ettårig utbildning. Den ska utformas så att man efter den kan gå ut i tjänst på en ny polisanställningsform eller fortsätta studierna likt nuvarande polisutbildning. Vi föreslår också att både kommun och stat ska kunna finansiera tjänsterna men att Polismyndigheten är huvudman.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet prioriteras inte idag. Kristdemokraterna bedömer att det finns en stor efterfrågan från kommuner att ha en stark lokal polisförankring och att många kommuner är villiga att vara med och betala för det. Många kommuner köper redan i dag in tjänster från vaktbolag. Enligt en undersökning från Säkerhetsföretagen anlitar 25 av Sveriges 30 största kommuner ordningsvakter. Tanken är att kommunerna istället ska kunna använda en del av de pengar de lägger på väktare till att i stället anställa poliser. Dessa polistjänster ska finansieras med både kommunala och statliga medel och staten ska stå för hela utbildningskostnaden. Det statliga ansvaret kvarstår således.

Poliserna utbildas på Polishögskolan under statligt huvudmannaskap, men vi vill införa en kortare utbildning än dagens polisutbildning, som dock är betydligt längre än väktarutbildningen. Den nya polisutbildningen ska vara ettårig, tjänsterna kunna finansieras av kommunerna och ingå i den statliga polisorganisationen. Den kommun som bidrar ekonomiskt ska ha inflytande över och dialog med den lokala polischefen om vad poliserna ska prioritera.

Svensk polis är ansträngd. Utvecklingen i vissa särskilt brottsutsatta områden beskrivs som nästintill förlorad. Blåljusfordon som hindras att komma fram av stenkastande ungdomar, bilar som sätts i brand; parallellsambällen på framväxt. Den här utvecklingen måste stoppas. Ett givet sätt att bryta utvecklingen och återta kontrollen över de särskilt utsatta områdena, samtidigt som polisen återfår sin närvaro i glesbygden, är att öka antalet poliser. Men det krävs mer. 2017/18 tillkännagav riksdagen efter förslag från Kristdemokraterna för regeringen att brott som exempelvis attentat mot socialtjänstkontor, skolor med mera ska straffas extra hårt. För när socialtjänsten hindras i sitt arbete i ett utsatt område blir det svårare för normsamhället att ta tillbaka det. Det är personer som befinner sig i en redan utsatt ställning som drabbas när

samhällets hjälpfunktioner attackeras. Regeringen tillsatte 15 maj 2020 en utredning som delvis behandlar dessa förslag, mot bakgrund av de många tillkännagivanden riksdagen beslutat om. Direktivet missar emellertid viktiga aspekter av problemet, då den inskränker sig till att definiera samhällsnyttiga funktioner till yrkesutövare, alltså personer. Angrepp på vitala samhällsfunktioner kan lika gärna handla om exempelvis skadegörelse på en byggnad, så som ett socialkontor eller en polisstation.

Rikspolischefen har efterlyst insatser från en rad andra aktörer i samhället. Kristdemokraterna föreslår i vår budget en kraftfull satsning på sociala åtgärder för att bekämpa gängkriminaliteten. Denna satsning fördelas på flera anslag och beskrivs i vår budgetmotion.

Stärk polisens förmåga snabbt

Rädda kvar silvervargarna

En oerhört värdefull resurs i kampen mot grova brott är pensionerade utredare som kan arbeta på timmar vid behov. Detta gör att polisen kan behålla mycket kompetent personal som annars hade lämnat myndigheten. Det gör också att pensionärer inte behöver fortsätta vara anställda på heltid, utan just kan arbeta vid tillfälliga toppar. Dessvärre har regeringens bristfälliga finansiering av Polismyndigheten gjort att flera sådana satsningar avbrutits med omedelbar verkan. Det gäller bland annat de så kallade ”silvervargarna” i Stockholm, som sagts upp samtidigt som de kriminella konflikterna fortgår i oförminskad takt. Vi gör en stor satsning för att polisen ska kunna återrekrytera personal som slutat, eller är på väg att sluta. Detta gäller inte minst poliser som gått i pension eller snart ska göra det. Varje år går mellan 300 och 400 poliser i pension. Vi menar att denna resurs är underutnyttjad och behöver byggas ut mer för att snabbt avlasta polisen genom att behålla och återrekrytera erfarna och kompetenta medarbetare längre. Därför satsar vi 100 miljoner kronor 2022–2023 för att återrekrytera pensionerade poliser. Vi inför också ytterligare skattelättnad på äldre som jobbar, vilket gör det mer lönsamt för dessa att arbeta.

Anställ polisstödsassistenter

Ett sätt att se till att det kommer ut fler poliser på gatan är att anställa administrativt stöd, polisstödsassistenter. Detta finns redan på ett antal platser i landet som Uppsala och Borås, men bör byggas ut till fler platser. Enligt Polisförbundet anser många poliser att det är frustrerande att så mycket som en fjärdedel av arbetstiden kan gå åt till administration, istället för till kärnverksamheten. Ett ingripande kan leda till timmar av administrativt arbete. De har också räknat ut att en (1) polisstödsassistent kan frigöra två poliser. Vi avsätter riktade medel till Polismyndigheten för att möjliggöra administrativt stöd som enligt Polisförbundet kan frigöra arbetstid motsvarande 750 poliser. Arbetsuppgifterna kan exempelvis bestå av att avrapportera ärenden, diarieföra, hantera gods och beslag, skriva anmälningar, efterlysa personer och övrigt administrativt stöd som att boka tider. Polisstödsassistenter bör finnas för både poliser i yttre tjänst och poliser i utredande verksamhet. Kristdemokraterna anslår därför 250 miljoner 2022–2024 för att anställa polisstödsassistenter inom ramen för vår satsning på Polismyndigheten.

Anställ kvalificerade civila utredare

Polisiär kompetens är central i det utredande arbetet. Samtidigt kan kompetens från andra sektorer avlasta och stärka det brottsutredande arbetet. För att trycka tillbaka de kriminella gängerna med större kraft behöver fler civila utredare anställas i lokalpolisområdena. Det kan handla om förstärkning med kriminologer, analytiker och tillgångsutredare som arbetar riktat mot de kriminella nätverken. Detta för att med större kraft gå på pengar och statussymboler hos de kriminella grupperingarna. Det arbetet behöver också ske med fler myndigheter, som behöver skala upp sitt arbete. Med detta kan polisen hålla uppe och öka trycket mot de kriminella nätverken i det långsiktiga och lokala arbetet. Med en snabb och kraftig förstärkning på fler poliser i yttre tjänst och en förstärkning på utredningsverksamheten kan polisen bättre bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Därför satsar vi 300 miljoner kronor 2022 och 2023 för att anställa civila utredare, inom ramen för vår satsning på Polismyndigheten.

Kristdemokraterna föreslår en kraftfull satsning på fler poliser. Med tanke på den tid det tar att utbilda poliser kommer det dock att ta tid innan dessa är i tjänst. Vi har därför parallellt med vår polissatsning föreslagit att polisen får resurser att anställa civilanställda för att snabbt kunna avlasta polisen och för att fler poliser ska kunna arbeta i yttre tjänst. Vi tycker också att det bör övervägas att ta till andra åtgärder som snabbt kan avlasta polisen.

- Bättre samverkan med försvaret. Efter terrorattentaten i Norge 2011 gjordes ändringar i den norska polislagen angående polisens rätt till bistånd från försvaret. Ytterligare åtgärder genomfördes i Norge, vilket vi kan dra lärdom av även här i Sverige. Vad gäller polisens samarbete med försvaret har polisen i dag möjlighet att låna helikoptrar. För att stärka polisens och samhällets förmåga behöver försvaret och polisen samverka och samträna mer. Det bör exempelvis ses över hur anställda vid försvaret kan bistå polisen i exempelvis bevakningsinsatser. Ett framsteg i detta avseende gjordes i den överenskommelse om åtgärder mot terrorism som Kristdemokraterna slöt med övriga allianspartier och regeringen i juni 2016. Vid ett terrorattentat kan det vara avgörande att använda samhällets alla relevanta resurser.

I vissa extrema situationer kan det innebära att Försvarsmakten ska kunna ge stöd till Polismyndigheten när nödvändiga förmågor redan är upptagna eller saknas. Det kan röra sig om bevakning vid skyddsobjekt vid ett omfattande angrepp, stöd till polisens nationella insatsstyrka eller materiellt stöd.

- Ta in polisstudenter i tjänst tidigare. Vi föreslår att de som genomgår polisutbildningen ska kunna tas i tjänst tillfälligt för att möta de akuta behoven. Detta skulle tillsammans med beredskapspoliser kunna stärka en idag hårt belastad polismyndighet som på ett långt mycket mer effektivt sätt skulle kunna bedriva exempelvis gränskontroller. Vi menar att dessa förslag bör prövas för att snabbt stärka polisens operativa förmåga. Detta bör ges regeringen till känna.

Stärk nationellt forensiskt centrum

Nationellt forensiskt centrum (NFC) har en mycket viktig roll hos polisen. De arbetar med informationsteknik, biologiska spår, kemi och teknik och droganalys. NFC blir vid hög belastning en flaskhals om de inte är korrekt dimensionerade. Tar ärenden för lång tid att undersöka påverkas både utredningstid och häktningstid, vilket är olyckligt för utredningsprocessen och den häktade. Snabbare handläggningstider vid NFC måste vara

av högsta prioritet. NFC behöver bygga ut sin kapacitet väsentligt. NFC har en ökande trend med ärenden de senaste åren, men en särskilt stor ökning förra året, till del beroende på de många gripanden som skedde efter Encrochat-avslöjandet. För att möta ärendeökningen och korta handläggstiderna på sikt avsätter vi 100 miljoner kronor per år 2022–2024.

Propositionen Ett förstärkt medarbetarskydd för polisanställda behandlades av riksdagen förra året. I propositionen föreslås bl.a. att en polisman i samband med förhör får kroppsvisitera förhörspersonen om förhöret hålls i Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens lokaler. Lagändringen var viktig, men missade allvarlig kritik från remissinstanserna. Propositionen nämner Säkerhetspolisen och Polismyndigheten, men det är inte bara de som genomför förhör, och de sker inte alltid i deras lokaler. Tryggheten för anställda på myndigheter är av yttersta vikt och hot och våld ökar. Ska ett fullgott medarbetarskydd finnas för alla anställda inom rättsvårdande myndigheter behöver visitationen utökas till betydligt fler myndigheter. Skatteverket, Tullverket och Ekobrottsmyndigheten är några exempel. Inte minst för att det myndighetsgemensamma arbetet mot brott, som regeringen påstår sig ta på allvar, ska fungera så smärtfritt som möjligt behöver det vara möjligt att kroppsvisitera personer även i andra myndigheters lokaler och det behöver kunna utföras av annan personal än en polisman. Den föreslagna regleringen kan också hindra en polisman från att genomföra förhör i så nära anslutning till brottet som möjligt. Kan inte en visitation genomföras innan förhöret hålls i exempelvis en polisbil kvarstår de risker som motiverar en lagändring från första början.

Vi delar också Polismyndighetens uppfattning att det är en märklig konstruktion att en person som dyker upp för ett förhör kan vägra visitation och därmed avvika från förhöret och räknas som utebliven. Förhörstiden och skyldigheten att stanna kvar bör räknas från det att en person inställer sig i byggnaden i vilken förhöret ska hållas. Det ska också gå att med tvång visitera en förhörsperson. Kristdemokraterna föreslog riksdagsåret 2019/20 en ny lagstiftning, hindrande av rättvisa, som syftar till att komma åt den som saboterar polisutredningar på olika vis. Att inställa sig till förhör men vägra att visiteras bör kunna vara ytterligare något som skulle falla inom ramen för en sådan lagstiftning.

Organiserad brottslighet

Aldrig tidigare har det svenska rättsväsendet gjort lika stora insatser mot den organiserade brottsligheten som nu. Problemen är omfattande och utvecklingen har pågått under en längre tid. Trots framgångar i kampen mot kriminella nätverk i närtid i exempelvis Göteborg och Södertälje växer problemen med kriminella nätverk. Inte minst våldet drabbar hela samhället. I augusti 2016 dödades en åttaårig pojke av en handgranat som kastades in i det rum där han låg och sov. I augusti 2017 sköts en man i 40-årsåldern och hans hustru ihjäl i Hallonbergen. Mannen hade tidigare vittnat i en mordrättegång. I augusti 2019 mördades en kvinna som höll sitt barn i famnen i Malmö. Några dagar senare mördades en annan kvinna i Räcksta. Gängmorden tycks ha tagit en ny riktning. Det har förekommit skjutningar i närheten av förskolor och skolor. I juli 2021 skotts-kadades två lekande barn i Flemingsberg. Uppgörelser mellan kriminella har ägt rum i centrummiljöer med stor risk för allmänheten, utan någon som helst hänsyn

eller omsorg om oskyldiga. Den organiserade brottsligheten drabbar skoningslöst. I maj 2021 mördades en polis i en skottlossning i Biskopsgården. Det var första gången sedan 2007 som en polis mördades i Sverige. Det är en konsekvens av det besinningslösa våldet som brett ut sig bland landets kriminella. Det måste få ett slut.

Underrättelseenheten i Polisregion Stockholm släppte den 3 oktober 2020 lägesrapporten "Kriminella nätverk inom den organiserade brottsligheten i polisregion Stockholm" om de kriminella nätverken i Stockholm. Kartläggningen identifierade 50 aktiva kriminella nätverk i region Stockholm. 20 har tillkommit sedan den förra granskningen, som utfördes för bara två år sedan. De ser en tydlig trend att nätverken samverkar allt mer, både nationellt och internationellt. Majoriteten av de nytillkomna nätverken är lokala nätverk som har stor inverkan på lokalsamhället och fler nätverk har ett mycket högt våldskapital. Utvecklingen med de lokala kriminella nätverken har också beskrivits i flera rapporter om de så kallade utsatta områdena, senast 2019 i rapporten "Kriminell påverkan på lokalsamhället". I de särskilt utsatta områdena är situationen med organiserad brottslighet mycket allvarlig. De "kännetecknas av en allmän obenägenhet att delta i rättsprocessen. Det kan även förekomma systematiska hot och våldshandlingar mot vittnen, målsägare och anmälare i området. Situationen i området innebär att det är svårt eller nästintill omöjligt för polisen att fullfölja sitt uppdrag, vilket kräver regelmässig anpassning av arbetssätt eller utrustning. Många gånger har det skett en normalisering vilket lett till att varken polisen eller de boende reflekterar över det avvikande läget i området. Ett särskilt utsatt område inbegriper även i viss mån parallella samhällsstrukturer, extremism, såsom systematiska kränkningar av religionsfriheten eller starkt fundamentalistiskt inflytande som begränsar människors fri- och rättigheter, personer som reser iväg för att delta i strid i konfliktområden, och en hög koncentration av kriminella" enligt polisen. Stockholmspolisens rapport konstaterar vidare att det sker en oroväckande utveckling där personer under 16 år aktivt involveras i kriminella nätverk. Det finns också en systemhotade samhällspåverkan, som sker genom att nätverken i sina brottsupplägg utnyttjar samhällsviktiga institutioner, så som trygghetsvårdar, skyddsvakter, personal på flygplatser och fritidsgårdar i sin verksamhet.

För att minska den organiserade brottsligheten måste nyrekryteringen till de kriminella nätverken kraftigt motverkas. I Kristdemokraternas budgetmotion Hela Sverige ska fungera presenterar vi en miljardsatsning på sociala insatser för att komma åt personer som befinner sig i riskgruppen för kriminalitet, missbruk med mera. Det ska finnas stöd att tillgå för den som vill lämna det kriminella livet. För att komma åt brottslighet som rör sig över gränserna behöver också rättsväsendet samarbeta internationellt. Kristdemokraterna vill därför satsa 15 miljoner kronor extra för det internationella brottsbekämpande verksamheten som sköts av bl a EU och OSSE. Det innebär att vi kan satsa pengar på att leta och destruera vapen som finns exempelvis på Balkan, vapen som annars riskerar att hamna i kriminellas händer i Sverige. EU-samarbetet innebär stärkta möjligheter att bekämpa gränsöverskridande brottslighet.

Den grova organiserade brottsligheten innebär lidande och stor skada för både enskilda människor och företag, men också för samhället i stort. Den ökande våldsanvändningen är för närvarande ett av de största problemen kopplat till organiserad brottslighet. Våldet ökar både i omfattning och grovhet. Fler personer har lättare att ta till våld. Det är också yngre personer som brukar grovt våld. Ju högre upp i hierarkin en person befinner sig, desto mindre våld brukar han eller hon. Det kan förklaras med att han eller hon då redan bevisat sin våldskapacitet tidigare i den kriminella karriären.

Polisen gör också bedömningen att beväpningen har ökat; kriminella använder i ökad utsträckning skjutvapen. Organiserade kriminella nätverk verkar i hela landet. Organiserad brottslighet ligger bakom huvuddelen av den gränsöverskridande brottsligheten, bland annat människohandel och narkotikasmuggling. Nedan presenteras ett antal viktiga åtgärder för att komma åt den organiserade kriminaliteten. Förslag på straffskärpningar presenteras i motionen Tydliga reaktioner på brott.

Inför proaktiv avlyssning

Att fransk polis knäckte Encrochat har varit en stor tillgång för svensk polis. Enligt polisen har det inneburit att ett tiotal mord har stoppats. Svenska domstolar ska ha dömt ut över 1 000 fängelseår och fler än 170 kriminella ska ha fängslats. Det är en enorm framgång. Fler krypterade program har kommit svensk polis till del, så som Sky ECC och Trojan Shield. Gemensamt för dessa är att svensk polis inte själva hade kunnat genomföra avlyssningen, eftersom de inte får använda sig av proaktiv avlyssning. Det menar Kristdemokraterna behöver förändras. Sverige behöver införa preventiva tvångsmedel mot aktiva gängmedlemmar som inte är misstänkta för något brott. Det viktigaste tvångsmedlet är hemlig dataavläsning. En sådan möjlighet ska naturligtvis granskas ordentligt, den ska bara ges om den misstänkta är inblandad i grov organiserad brottslighet och tillstånd ska ges av domstol. Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten ska utöva tillsyn.

Behovet av proaktiv avlyssning är stort enligt polisen, som menar att det skulle vara ett viktigt verktyg för att stoppa våldsspiralerna. Polisen behöver kunna ha teknisk inhämtning, utan att det är kopplat till specifika brott. På så sätt kan polisen komma åt anstiftaren bakom brotten, vilket är avgörande för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Kristdemokraterna föreslår därför en ny lag som möjliggör detta, men också att polisens IT-förmåga byggs ut genom ett särskilt tekniklyft samt att FRA får ökade resurser för att kunna bistå polisen och Säkerhetspolisen.

Säkerhetskontroller för arbete inom myndighet

Ett flertal allvarliga avslöjanden har gjorts gällande den bristande säkerheten på viktiga svenska myndigheter. Personer med starka kopplingar till kriminella gäng jobbar på Arlanda, där också tillståndslösa städare kunnat komma åt polisens lokaler. Passkontroller har troligen infiltrerats av kriminella och hos Kriminalvården har illegala invandrare fått specialtillstånd av Justitiedepartementet att arbeta. Sverige behöver arbeta på ett helt annat sätt för att säkerställa att myndigheter och dess lokaler inte infiltreras av kriminella element. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Även kommunal verksamhet är utsatt för infiltrationsförsök från organiserad brottslighet, parallella rättssystem och andra systemhotande verksamheter. Ett exempel är avslöjandet om att romska rättegångar bedrevs av bland andra anställda i Malmö stad. Det kan aldrig accepteras. Kommuner bör inom ramen för sitt brottsförebyggande arbete i högre utsträckning använda sig av säkerhetskontroller för att upptäcka när olämpliga personer söker sig till kommunala tjänster. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Tillfälliga arrester

Polisen har ett behov att få ett enklare och tydligare regelverk kring tillfälliga arrester, som kan avhjälpa vid omhändertagande av personer vid särskilt hög arbetsbelastning. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ljudupptagning av skottlossning

Ett sätt att snabbare upptäcka skottlossningar vore att installera mikrofoner som upptäcker skottlossning och direkt larmar 112 samtidigt som de kan lokalisera ljudkällan snabbt. Sådan teknik används inte minst i USA. Från svensk forskning och polisiär erfarenhet vet vi att det är betydligt högre sannolikhet för en ny skottlossning i närheten av där en annan nyligen skett. Skottdetektorer skulle kunna användas för att snabbare kunna larma polisen. Svensk polis har efterfrågat att kunna genomföra försök med skottdetektorer i Sverige, men har hittills prioriterat kameraövervakning bland annat för att skottdetektorer är dyrare än kameror och att tillståndsgivningen är förenat med större svårigheter. Kristdemokraterna satsar 300 miljoner mer än regeringen på ett tekniklyft 2022. Det ska bland annat gå till försök med skottdetektorer. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Biometriska uppgifter

Polisen behöver få bättre förutsättningar att samla in, lagra och använda biometriska uppgifter som till exempel foton, DNA, och fingeravtryck för att säkerställa identiteter på personer för att gå vidare i brottsutredningar. När poliser bekämpar brott eller utför gränskontroller behöver identifiering kunna ske på plats med ny teknik som har tillgång till register över passinnehavare och innehavare av nationellt ID-kort.

Ett hjälpmedel som är polisen till gagn är DNA-register. Kristdemokraterna vill att rättsläget klargörs så att polisen får möjlighet att topsa fler personer för DNA. Det råder osäkerhet inom polisen om kravet för att topsa någon som är misstänkt för ett brott bygger på om det finns fängelse i straffskalan eller om brottet i sig kommer att leda till fängelse. Det är viktigt att reda ut detta och att underlätta för polisen att topsa i större utsträckning, då det är angeläget i spaningsarbetet. Detta bör ges regeringen tillkänna. Detta har också blivit än mer aktuellt sedan möjligheten att familjeklassa DNA genomfördes. Det är ett viktigt redskap för polisen. Det blir lättare att spåra den misstänkta och det kan samtidigt innebära att rättssäkerheten höjs då fler personer kan avskrivas tidigt i en brottsutredning.

DNA-uppgifter får i dag endast lagras i tio år efter avtjänat straff för morddömda. Vi menar att denna data ska kunna lagras längre av polisen utan att de tvingas gallra den. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ordningsvakter

Behovet av ordningsvakter har ökat i takt med att poliskrisen blivit allt mer akut, samtidigt som kriminaliteten blivit värre. Inte nog med att ett antal brott ökat i omfattning och dränerar polisen på resurser, inte minst mord och skottlossningar. Dessutom upplever flera yrkeskårer en allt mer utsatt position. Det kan gälla biljettkontrollanter i kollektivtrafiken, busschaufförer och sjukhuspersonal. Dessutom upplever allt fler att de

är otrygga i det egna bostadsområdet, efter flera års nedgång. Den trenden behöver brytas.

Kristdemokraterna menar att målet fortfarande ska vara att få 10 000 fler poliser i tjänst. Den kapacitetshöjningen kommer med all sannolikhet leda till ökad polistäthet, vilket borde ha en preventiv effekt på antalet brott som begås. Tryggheten borde dessutom öka på sikt om de kraftfulla satsningar som Kristdemokraterna vill göra går igenom.

Men att Kristdemokraterna en dag vill ta regeringsmakten, och då rätta till vad nuvarande regering gjort fel är inte skäl nog att inte ständigt arbeta med politiska förbättringar. Kommunerna behöver ha möjligheten att själva sörja för att ordningen upprätthålls i den offentliga miljön. Kristdemokraternas utgångspunkt är som sagt att även kommunerna ska kunna finansiera poliser som gått en ettårig utbildning. Det vore bättre än att öka antalet ordningsvakter. Men i väntan på den möjligheten behöver exempelvis § 3-områden kunna utvidgas jämfört med idag. Det behöver också diskuteras om eventuella ökade befogenheter är nödvändiga, exempelvis gällande transporter av berusade, bötfällning för nedskräpning eller att avhysa olagliga bosättningar. Samtidigt kan inte ökade befogenheter komma ifråga utan ökad utbildning. Dessutom bör kontrollen av vilka som kan bli ordningsvakter, skyddsvakter och väktare stärkas. Polisen varnar för att dessa branscher idag kan infiltreras av kriminellt belastade personer. Det behöver stoppas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Tillfälliga samordningsnummer

De samordningsnummer som delas ut till utlänningar av Skatteverket måste vara tillfälliga. Idag används dessa som brottsverktyg av bland annat stöldligor. Ett sätt som det används på är via påhittade fordonsköp. En köpare måste ha ett svenskt samordningsnummer för att fordonet ska kunna skrivas på denne. Det åstadkoms genom att en kopia på en identitetshandling skickas till Transportstyrelsen, som sedan begär att Skatteverket skapar ett samordningsnummer. Eftersom det endast krävs kopior per post är detta mycket enkelt att förfalska och därmed skapa sig falska identiteter som sedan kan skapa bolag med mera inom Sverige som kan användas i fortsatt brottslig verksamhet. Regeringen har aviserat skärpningar av reglerna, men dessa är långt ifrån tillräckliga. Deras förslag innebär att avregistrering ska ske efter fem år, vilket är onödigt lång tid. För att jämföra är ett tillfälligt uppehållstillstånd endast tre år. Flertalet samordningsnummer utfärdas av mycket specifika skäl, t ex att en bil ska byta ägare. Ett sådant nummer skulle kunna upphöra att gälla omedelbart efter att registreringen är klar. Dessutom behöver de nummer som finns idag makuleras om inte innehavaren kan bevisa att denne behöver samordningsnumret. Att regeringens förslag ger upphov till fortsatt missbruk av nummer i upp till fem år är otillräckligt om vi ska kunna bekämpa skuggsamhället. Den som har ett samordningsnummer ska också vara tvungen att skriva sig på den adress denne bor. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Maxgräns för fordon

Det bör också upprättas en maxgräns för att antalet fordon som någon kan äga. Ett samordningsnummer ska aldrig kunna registrera mer än ett fordon åt gången. Men antalet fordonsmålsvakter är stort även bland svenska fordonsägare. Även där bör det

finnas en gräns när Transportstyrelsen automatiskt slutar registrera nya fordon. Detta ska dock inte innebära ett hinder för hederliga människor att utan krångel kunna äga flera fordon, utan ska föranleda en granskning utav eventuella oegentligheter. Även om en person missköter sina fordon genom exempelvis upprepade rattfyllor eller olovliga körningar bör bilar kunna beslagtas och nyregistrering förbjudas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Folkbokföring – hur många kan bo på samma adress?

I samma härad som missbruket med bilmålvakter finns missbruk med folkbokföringsadresser. Regeringen har nyligen skärpt straffet för folkbokföringsbrott, men alltså kan hur många personer som helst registrera sig på en och samma adress. Detta kan användas för att snabbare komma åt etableringsersättning för nyanlända, men också för att fejkade identiteter ska ha en adress och kända kriminella en bas. Dessutom har det på senare år uppkommit problem med att personer skriver sig hos andra utan deras vetskap och nyttjar adressen för brottslig verksamhet. Detta måste upphöra. En begränsning av antalet personer som kan skriva sig på samma adress bör införas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ökade inslag av sekretess för myndighetspersonal

Kristdemokraterna menar att det bör utredas hur fler personer som arbetar på myndigheter kan få skyddade uppgifter av olika slag. Exempelvis kan idag endast poliser få kvalificerad skyddsidentitet, men inte andra tjänstemän vid polisen. Polisens tjänstekort måste idag innehålla både namn och personnummer. Det borde undersökas om dessa endast ska krävas ha tjänstenummer. Dessutom bör det utredas om anonyma handläggare även ska finnas på andra myndigheter som Migrationsverket eller socialtjänsten. Dessutom behöver polisens fordon kunna registreras på någon annan än myndigheten. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kameraanvändning i spanings syfte

Polismyndigheten efterfrågar enklare regler för när kameraanvändning på distans i spanings syfte, så kallad ”förlängd kik”, ska underlättas. Kristdemokraterna menar att polisen bör kunna ges möjlighet att spana på en viss person via kamerabevakning på distans, eftersom det i vissa områden inte är gångbart att på plats följa en misstänkt med en handhållen kamera. Ska en kamera monteras permanent behöver den övervakade platsen skyltas upp, vilket tillintetgör polisens brottsutredande möjligheter.

Kristdemokraterna menar att lagstiftningen måste ändras för att möjliggöra dold kamerabevakning på distans. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kristdemokraterna anser att de kameror som finns fast monterade för att övervaka trafik, exempelvis för trängselskatter bör kunna användas i brottsbekämpande syfte. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Utökade befogenheter att kontrollera personer, fordon och lokaler i visitationszoner

Polisen kan behöva se ökade befogenheter att kontrollera fastigheter och fordon kopplade till brottslig verksamhet utan att där finns en skälig misstanke om brott. För fordonskontroller kan det vara viktigt att göra i exempelvis gränzoner. Dessutom kan personkontroller bli viktigare i så kallade visitationszoner. Visitationszoner är definierade områden inom vilka polisens rätt att stoppa och visitera personer utökas till att gälla även personer som inte är misstänkta för ett brott. Det är ett ingrepp i den enskildes integritet som kan upplevas som stort, men som ibland kan ha en direkt verkan på brottsligheten i området. Att polisen kan använda sig av visitationszoner har visat sig ha en signifikant effekt på vissa brott i området. Det ska inte röra sig om undantagstillståndliknande befogenheter som finns i andra länder, men med tanke på den ökande kriminaliteten och dess mycket våldsamma inslag är det av stor vikt att polisen får ökade befogenheter som ger möjlighet att genomsöka personer, fordon och lokaler.

Sekretessbrytande regler

Ett återkommande problem i svensk lagstiftning är de sekretessbrytande reglerna. De är ett hinder i det myndighetsgemensamma arbetet och behöver förändras. På polismans begäran ska sekretess alltid kunna brytas, men det måste också till generella regler som gör att sekretess kan brytas mellan andra myndigheter för att utreda eller förebygga brottslig verksamhet. Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) reglerar vilka generella sekretessbrytande regler som finns i 10 kap. 23 §. Där står att uppgifter som gäller brott endast får lämnas till polis, säkerhetspolis eller åklagare gällande brott med straff på över ett år eller försök till brott med straff på över två år. Den här straffskalan är för snävt utformad och Kristdemokraterna är mycket tveksamma till att uppgifter om försök till brott har en annan straffskala än brott. De snäva reglerna innebär en allt för stor försiktighet gällande vilka uppgifter som lämnas och behöver förändras.

Gemensamt brottsbekämpande uppdrag till myndigheter

Sedan 2009 samverkar 12 myndigheter mot den organiserade brottsligheten och under 2018 knöts ytterligare nio myndigheter till arbetet i ett nätverk. Samarbetet leds av Polismyndigheten och har haft god effekt och ökat kunskapen i respektive myndighet för hur den grova brottsligheten kan bekämpas. För att lyckas knäcka kriminaliteten räcker det inte med rent polisiära och straffrättsliga insatser utan många gånger är civilrättsliga insatser från civila myndigheter minst lika effektiva. När insatserna görs synkroniserat får det bäst effekt.

Kristdemokraterna menar att samarbetet behöver stärkas ytterligare. Vi vill att varje myndighet som ingår i den gemensamma samverkan mot organiserad brottslighet ska ha ett tydligt uppdrag i regleringsbrevet att arbetet är prioriterat. Det bör ges regeringen till känna. Vi menar att det skulle säkerställa att varje myndighet avsätter resurser och prioriterar arbetet högt i förhållande till andra uppgifter som ligger på myndighetens ansvar. För att lyckas knäcka gängkriminaliteten krävs snabba och resoluta insatser. Det

genomförs bäst genom att växla upp och stärka det arbete som redan gett goda resultat under de tio år som arbetet pågår.

Enligt den årliga rapporten som redogör för arbetet framkommer att satsningen ger goda resultat. Sammanlagt har 349 personer dömts till fängelse sedan 2020 en stor ökning jämfört med året innan då 177 fängelseår dömdes ut. Totalt har över 1 300 fängelseår utdömts sedan 2015.

Under 2020 var antalet domar med beslut om förverkat brottsutbyte det största hittills under satsningen. Sammanlagt var värdet av det förverkade brottsutbytet 41 miljoner kronor. Därtill kommer förverkanden av fordon, klockor med mera som inte har värderats. Det utdömda skadeståndsbeloppet uppgick till sammanlagt 40 miljoner kronor. Utdömd företagsbot förkom inte 2020, under 2018 förekom det enbart två gånger. Sammanlagt har brottsutbyte förverkats för 41 miljoner kronor och skadestånd för 135 miljoner kronor utdömts sedan 2015.

Beloppet för beslutade höjningar av skatt (inklusive skattetillägg) var 670 miljoner kronor sedan 2015. Det totala återkravsbeloppet sedan 2015 uppgår till 140 miljoner kronor, utdömda skadeståndet i tingsrätt till 135 miljoner kronor och det beräknade besparingsbeloppet till sammanlagt 287 miljoner kronor. För Arbetsförmedlingen slutade det redovisade besparingsbeloppet för stoppade och avbrutna bidrag sedan 2015 på 38 miljoner kronor. Från 2015 har tillgångar utmätts för 274 miljoner kronor.

Utöver att ge varje myndighet i uppdrag att prioritera arbetet genom regleringsbrevet vill vi också se över vilka lagändringar som behövs för att ytterligare effektivisera arbetet.

Det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet bör också innefatta de så kallade nätverksmyndigheterna. Dessa är Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Pensionsmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Transportstyrelsen och Länsstyrelsen i Stockholms län och har alla en viktig del i det brottsbekämpande arbetet, framför allt, men inte uteslutande, gällande systemhotande brottslighet, penningtvätt och utnyttjande av de offentliga välfärdssystemen. Det bör ges regeringen tillkänna.

Efter det tillkännagivande som riksdagen riktat mot bakgrund av bland annat Kristdemokraternas motion 2020/21:3307 yrkande 38 har myndigheterna fått i uppdrag att återrapportera kring ett pilotprojekt som riktar sig mot näringsverksamhet kopplad till organiserad brottslighet (A376.545/2020). Uppdraget ledde bland annat till slutsatsen att fler myndigheter ska ingå i lagen om uppgiftsskyldigheten. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Den norska justitieministern besökte förra året Criminal Assets Bureau på Irland, i syfte att ta lärdom av det framgångsrika arbete som bedrivits där sedan 1996. När byrån får ett domstolsbeslut gör de husrannsakan och beslagtar pengar, klockor, smycken, väskor och lyxbilar – om man inte kan förklara hur man kommit över tillgångarna på laglig väg. Den irländska modellen vänder på bevisbördan. En person med dyr klocka, exklusiv bil eller mycket pengar på bankkontot behöver redogöra för och bevisa hur han tillskansat sig tillgångarna på laglig väg. Norska Ekobrottsmyndigheten har välkomnat förslaget att ta efter Irland.

Vi menar att Sverige också borde utreda hur det förhållningssättet skulle kunna införlivas i svensk kontext. Vad gäller arbetets organisation bör det övervägas om den svenska myndighetssamverkan kan ta efter Irlands modell med en särskild civilrättslig

enhet eller om det bästa är fortsatt arbete i samverkan, men med starkare muskler och ett tydligt uppdrag på varje myndighet att prioritera arbetet.

Vi menar att det är viktigt att arbeta ännu mer kraftfullt för att beslagta statussymboler för gängkriminella, såsom dyra klockor eller lyxiga bilar. Genom att gå på pengarna och statussymboler får arbetet större effekt och det blir också mindre attraktivt att vara kriminell. En positiv effekt är att det skulle kunna förhindra nyrekrytering då kriminella som propagerar för en kriminell livsstil inte skulle kunna visa upp bilar, klockor, pengar och andra statussymboler. Ett större fokus på tillgångar skulle avskräcka unga från att ge sig in i kriminalitet.

I samverkan mot organiserad brottslighet ingår Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Genom arbetet har de uppnått stora besparingar och återbetalningar. Arbetet behöver utökas. För att förhindra att bidrag betalas ut på felaktiga grunder har förslag att samordna utbetalningar från välfärdssystemet lagts, senast i SOU 2017:37. Utredningens bedömning var att det finns stora fördelar att i högre grad samordna utbetalningar och att en samordnad statlig utbetalningsfunktion bör inrättas och kombineras med en förstärkt utbetalningskontroll. Då frågan är mycket omfattande och komplicerad föreslog utredningen att frågan om hur en samordnad statlig utbetalningsfunktion bör organiseras och hur dess uppdrag närmare bör se ut ska utredas i särskild ordning. En sådan utredning är nu presenterad i SOU 2020:35 Kontroll för ökad tilltro – en ny myndighet för att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Utredningen är skickad på remiss. Vi menar att den bör genomföras. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Polisens samarbete med Kronofogden

Kronofogden har en viktig roll i kampen mot den organiserade brottsligheten, där svarta pengar florerar och är svåra för myndigheten att hitta och utmäta. Polisen har kritiserats av Justitieombudsmannen för att ha brutit mot generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL när information om beslagtagna medel lämnades ut till Kronofogden som sedan kunnat utmäta dessa medel. Justitieombudsmannen skriver i ett beslut från februari 2017 (dnr 4197-2015):

Det finns inte någon sekretessbrytande bestämmelse som reglerar polisens möjlighet att lämna uppgifter till Kronofogdemyndigheten för att möjliggöra utmätning av egendom som påträffas i polisens verksamhet. [...] Polismyndighetens möjlighet att lämna sekretessbelagda uppgifter till Kronofogdemyndigheten i syfte att möjliggöra en utmätning av egendom som påträffats i polisens verksamhet är inte lagreglerad. I stället tillämpas generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL. Det bör framhållas att generalklausulens syfte är att vara en ventil för att inte oförutsedda hinder ska uppkomma i myndigheters verksamhet.

Stärk ledarskapet

Vi vill att de lokala polischeferna ska ges ett starkare mandat över verksamheten. De ska förfoga över sin egen budget och fatta anställningsbeslut och därmed bättre kunna möta de behov som finns lokalt.

Vi föreslår också att ett nytt organ inom polisen inrättas, Polisens forskningsinstitut. Polisenära forskning är avgörande för att mäta effekten av olika polisiära taktiker och tillvägagångssätt och att utveckla arbetsmetoder. Det finns i dag bara en handfull polisforskare i Sverige.

För att utveckla svensk polis krävs mer kompetensutveckling och mer forskning på hur polisens arbete kan förbättras. Det bör ges regeringen till känna.

Fler alternativa vapen

I 22 särskilt utsatta bostadsområden har polisen svårt att upprätthålla lag och ordning. Det är områden där statens våldsmonopol delvis är satt ur spel. Kriminella gäng och nätverk begränsar de boendes frihet och trygghet, och bristen på framtidstro gör att de har lätt att rekrytera nya yngre medlemmar.

Den negativa spiralen måste brytas. Det måste råda nolltolerans mot upplopp och våld som riktar sig mot polis och annan utryckningspersonal. Samhället får inte svika de familjer som bor i de drabbade områdena. Alla i vårt land ska ha rätt till trygghet och frihet.

Kristdemokraterna anser att polisen ska få tillgång till alternativa vapen såsom möjligheten att skjuta gummikulor, använda elpistol samt tillgång till vattenkanon vid demonstrationer och stora upplopp. Dessa är vapen som är mindre skadliga än de skjutvapen polisen har idag och skulle kunna hjälpa polisen att bättre hantera svåra situationer. På senare tid har tragiska dödsskjutningar där polisen varit ansvariga med rätta uppmärksammats. Det bör finnas så många alternativ som möjligt för en polisman innan han eller hon måste ta till dödligt våld. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kristdemokraterna föreslår vidare att polisen ska ha tillgång till skyddade fordon och rätt skyddsutrustning. Bristen på hjälmar och tunga västar behöver skyndsamt åtgärdas. I överenskommelsen om åtgärder mot terrorism drev Kristdemokraterna hårt att poliser i yttre tjänst ska ha tillgång till skyddsutrustning och förstärkningsvapen, samt att polisen ska få egna taktiska övningsplatser. Det gick igenom i överenskommelsen. Att detta kommer på plats i hela polisorganisationen behöver följas upp. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Renodla polisens uppgifter

Genom att renodla polisens arbetsuppgifter och effektivisera avrapporteringssystemet kan personella resurser användas bättre för att få fler poliser i yttre tjänst, närmare medborgarna.

Polisens uppdrag är att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. Otryggheten ligger alltså på rekordnivåer. Personupplärningen för brott är alldeles för låg, 14 procent, och har legat på samma nivå sedan 2018. Det är en betydande nedgång från 2011, då den låg på 18 procent. Polisen måste koncentrera sin verksamhet till kärnuppgifterna: brottsförebyggande arbete, utryckning och utredning. Fler brott ska utredas och leda till fällande dom.

Polisen har många uppgifter som inte självklart skulle behöva utföras av polisen utan kunna övergå till andra myndigheter. Exempel på detta är att pröva ansökningar av

olika slag samt tillsyn av verksamheter. När Polismyndighetens internrevision granskade hur många inom myndigheten som arbetade med sådant som ligger utanför den egentliga kärnverksamheten kom de fram till att 1 900 årsarbetskrafter gjorde detta.

Det är i sammanhanget viktigt att följa upp frågan om att överlåta transporter och handräckning till Kriminalvårdens transportenhet, för att säkerställa intentionen att frigöra arbetstid för polisen.

Flytta licenshantering från Polismyndigheten

2015 beslutade riksdagen att en ny myndighet med ansvar för jaktfrågor och viltförvaltning skulle inrättas. Detta beslut har regeringen hittills vägrat att följa. Detta är beklagligt av ett flertal skäl. Ett av skälen är att det tagit bort möjligheten att flytta licenshanteringen från Polismyndigheten till den nya myndigheten. 2019 inkom exempelvis 87 500 vapenlicensansökningar till polisen. Det är en ökning med 30 procent sedan 2013. Enligt en redovisning av ett regeringsuppdrag ägnar sig omkring 160 personer åt att handlägga olika vapenärenden. Det är den mest omfattande tillståndshanteringen inom polisen. Skillnaden är stor i hur lång tid det tar för ärendena att avgöras; längst är väntetiden i storstadsområdena. Det finns dessutom en tidsbegränsning på vapenlicens om fem år för enhandsvapen, vilket ytterligare bidrar till en större arbetsbörda för polisen. Polisen har visserligen lyckats minska handläggningstiderna för vapenlicenser på senare år, men vi anser inte att det är en fråga som bäst lämpar sig att skötas på Polismyndigheten. Kristdemokraterna anser att Polismyndigheten ska fokusera på sina polisiära kärnuppgifter. Vi har tidigare drivit igenom tillkännagivanden som inneburit att regeringen återkommit med åtgärder för att flytta ansvaret för vissa djurfrågor till länsstyrelserna, vilket nu har genomförts. Polisens uppgifter behöver renodlas ytterligare. Att hantera vapentillstånd är en sådan fråga som lämpligen flyttas från polisen till en ny jaktmyndighet. Att den rödgröna regeringen inte agerade i frågan trots att tillkännagivanden riktats flera gånger om införandet av en ny jaktmyndighet är anmärkningsvärt. Utredningen Polisens uppgifter – eller inte?, SOU 2001:87, diskuterar frågan om vapentillstånd ska handhas av polisen eller ej. Utredningen konstaterar att handläggningen är mycket tidskrävande för myndigheten och skulle kunna handläggas av någon annan, men att det inom utredningens ram inte kunnat genomföras en fullödlig undersökning av saken. Det finns en stor potential att frigöra personal om vapentillståndsärenden flyttas från polisen. Emellertid kan inte alla ärenden helt separeras från polisen. Om ett tillstånd exempelvis dras in från en person som vägrar lämna ifrån sig sitt vapen behöver polis kopplas in för att beslagta detta.

Kristdemokraterna förutsätter att regeringen återkommer med åtgärder för att få tillstånd en ny myndighet för jaktfrågor och viltförvaltning och att licenshanteringen läggs på denna. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Inrätta psykiatriambulanser för att avlasta polisen

Förra året ryckte polisen ut på över 22 800 självmordsförsök. Det är två i timmen, dygnet runt, varje dag. Men personer med psykiska problem behöver vård, de är inga polisiära ärenden. Poliser är inte utbildade för att möta personer i akut psykisk kris, men det är sjukvården. Att mötas av utbildad personal är både rätt sätt att möta dessa människor, men också ett sätt att aktivt avlasta polisen för att de ska göra det de är bäst på: att bekämpa brott. Psykiatriambulanserna ska ta hand om personer som är själv-

mordsbenägna eller har andra akuta psykiska behov, larm som polisen idag får åka på. Vi bedömer att detta skulle avlasta polisens ordinarie verksamhet på ett avsevärt sätt och vill därför införa psykiatriambulanser. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Flytta eller avskaffa viss tillståndsverksamhet

Polismyndigheten är enligt lag de som handlägger tillstånd för företag inom hotell- och pensionatverksamhet. Varje år handlägger polisen ca 500 ärenden kopplat till detta. Polisen kontrollerar dessutom danstillstånd. Detta är särskilt allvarligt, då riksdagen redan i april 2016 beslutade om att danstillstånden skulle avskaffas. En utredning presenterades och gick ut på remiss redan 2018. Ändå har inget skett med danstillstånden. De bör avskaffas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Avrapporteringssystemet och tekniska hjälpmedel

En viktig del i att förenkla och renodla polisens arbete och på så sätt få ut mer polisiärt arbete per enskild polisman är att planera arbetstiden utifrån verksamhetens behov, att förenkla arbetet med tekniska hjälpmedel och att underlätta avrapporteringen. Polisen genomför nu stora satsningar på IT, vilket är välkommet och välbehövligt. Mer kan dock göras för att snabba på exempelvis avrapportering. Om tidsåtgången för avrapporteringen reduceras med tio minuter per polis motsvarar det enligt en grov uppskattning årsarbetstiden för 100 poliser. En viktig prioritering för Kristdemokraterna är att få ut poliser på gator och torg, i synnerhet i brottsutsatta områden. Den prioriteringen kan till en del uppnås genom att effektivisera arbetet. Detta bör ges regeringen till känna.

Ett tekniskt hjälpmedel som polisen i vissa fall börjat använda sig av är automatisk nummerplåtsavläsning, ANPR. Det är en kamera som monteras i polisbilen och som läser av mötande bilars registreringsnummer och larmar om bilen har körförbud, är eftersökt, stulen, oskattad, oförsäkrad eller obesiktigad etc. ANPR-kameror kan öka trafiksäkerheten. Vi menar att ANPR bör användas i fler polisbilar och utvecklas ytterligare på ett sätt som ökar polisens möjlighet att höja trafiksäkerheten och arbeta brottsförebyggande utan att den personliga integriteten kränks. ANPR-kameror bör också användas vid gränsövergångar för att kunna kontrollera fordon som färdas in och ut ur landet. Detta är inte minst viktigt för att komma åt den gränsöverskridande brottsligheten som de internationella stöldligorna, narkotika-, vapen- och människosmuggling. Att tull och polis får adekvata tekniska hjälpmedel är avgörande för bekämpandet av den gränsöverskridande brottsligheten. Vi avsätter också 300 miljoner 2022 för ett snabbare tekniklyft.

Ett reformerat tullverk

Tullverket är inte en myndighet som ingår under polisen, men den har en viktig brottsbekämpande funktion och är i behov av ett antal viktiga reformer för att fungera bättre som en sådan. Det svenska Tullverket har genomgått stora förändringar sedan Sveriges medlemskap i EU. Men den fria rörligheten inom EU får inte innebära att

svenska gränser står oskyddade. Kristdemokraterna vill stärka tullens brottsbekämpande verksamhet och gränsskyddet.

Tullverket är idag för starkt inriktat på att vara en uppbördsmyndighet under Finansdepartementet. Det innebär att deras huvuduppgift är att kontrollera införseln av punktskattepliktiga varor och driva in skatt. Tullen söker också efter narkotika och illegala vapen. Men tullen har för svaga befogenheter. Det är en del i en kedja som gjort att Sverige kallats för ett ”smörgåsbord” för internationella stöldligor. Endast tre procent av inbrotten i Sverige klaras upp. Tullen tvingas se på när misstänkt stöldgods lämnar landet och saknar ett uppdrag i regleringsbrevet att kontrollera utförsel.

I den budget som Kristdemokraterna och Moderaterna drev igenom Sveriges riksdag i december 2018 gavs Tullverket uppdraget att växa med 500 medarbetare och där beslutades också att Tullverket skulle få mer befogenheter (2018/19:SkU1). Detta har delvis uppfyllts i och med proposition 2020/21:192 Tullverket ges en utökad möjlighet att ingripa mot brott.

Emellertid menar Tullverket att förslaget också måste följas av ekonomiska tillskott och ett förändrat uppdrag för myndigheten för att få avsedd effekt. Tullverket skriver i sitt remissvar:

Tullverket vill uppmärksamma att det nu lagda förslaget inte bedöms medföra några ekonomiska konsekvenser för myndigheten. Förslaget innebär inte heller någon ändring av myndighetens uppdrag och föranleder därför inte i sig Tullverket att utöka sina utförselkontroller.

Uppemot 90 procent av allt stöldgods såsom båtmotorer förs ut ur Sverige och utländska stöldligor står för minst 50 procent av inbrotten. För att stoppa detta måste tullen få ett uppdrag att kontrollera utförsel av gods.

Tullverket beslagtogs 142 skjutvapen förra året, vilket är en stor ökning jämfört med året innan då 58 vapen beslagtogs. De beslagtogs narkotika till ett värde av 3,4 miljarder kronor. Tullverket gör skillnad.

I Finland klarades exempelvis 25 procent av alla inbrott upp 2014, då var den siffran fyra procent i Sverige.

Kristdemokraterna anser att anslaget för Tullverket ska höjas med 100 miljoner kronor 2022–2024 för en särskild satsning på utförsel av stöldgods, samt stärkt förmåga att bekämpa vapen- och narkotikahandel.

Idag har tullare utbildning på upp till ett år. Eftersom Tullverket redan idag genomför kontroller av införsel av varor som narkotika lär en omstöpning av utbildningen för att kunna beslagta stöldgods inte behövas, dock behöver den kompletteras med vissa moment.

Tullare behöver få större möjlighet att beväpna sig. Under jakten på Rakhmat Akilov efter terrorrådet på Drottninggatan, begärde tullen på Arlanda, Skavsta och i Värtahamnen att få beväpna sig ifall han skulle dyka upp där med sikte på att ta sig ur landet. De fick nej, och därför utfärdade facket skyddstopp. Samtliga obeväpnade tullare gick alltså hem under jakten på en terrorist. Det är inte acceptabelt. Vi vill stärka Tullverkets befogenheter genom ett antal reformer.

Regeringens förslag innehåller fler luckor som måste täppas till. De föreslår att en tulltjänsteman ska kunna ingripa vid misstanke om brott som inte Tullverket har självständig befogenhet att ingripa mot. Detta är en alldeles för svag skrivning. Tullverket måste ha en skyldighet att ingripa vid misstanke om brott, precis som polisen. Det är dessutom under all kritik att Tullverket inte ges möjlighet att självständigt leta efter stöldgods, som torde vara den vanligaste illegala varan som förs ut ur landet men som i

dag inte faller under Tullverkets befogenheter. I enlighet med vad Svensk Handel anför bör utförelse av stöldgods bli ett smugglingsbrott. Stöld- och hälerigods bör också ingå i den uppräknade av vilka varor Tullverket ska kontrollera i lagen om Tullverkets befogenheter. Förändringar behöver också göras i Tullverkets uppdrag, där myndighetens verksamhet riktas om till att i högre utsträckning fokusera på att kontrollera utförelse av varor för att upptäcka stöldgods.

Placera poliser i tullens arbetslag. Innan en omorganisering av tullen är på plats behöver poliser placeras i tullens arbetslag. Det beror på att polisen har befogenhet att beslagta misstänkt stöldgods och att frihetsberöva personer, vilket tullen inte har.

Inresekontroller, det vill säga passkontroller och id-kontroller bör ske i större utsträckning än idag.

Utbildningen av tullens tjänstemän behöver ses över så att man ska kunna agera mer polisiärt mot personer. Det innebär bland annat en ökad möjlighet till beväpning. Man ska kunna beivra människosmuggling, trafficking och utförelse av stulna bilar, vilket idag är endast polisens uppgift. Det kräver att tullen också ska kunna frihetsberöva misstänkta personer.

På kort sikt bör poliser placeras i Tullverkets arbetslag för att kunna fatta den typen av beslut på plats. På kort sikt behöver tullens anslag ökas i enlighet med vad Tullverket själva begärt för att klara nuvarande uppgifter.

Tullverket behöver flyttas från Finansdepartementet till Justitiedepartementet. På så vis kommer den departementala styrningen av myndigheten att mer inriktas mot vidare brottsbekämpning än endast uppbörd av skatt och kontroll av varor.

Synliga poliser i brottsutsatta områden

Internationell forskning visar att ökad direkt patrullering i områden med hög kriminalitet fungerar brottsförebyggande. Fler synliga poliser är mycket viktigt för att ungdomsgång inte ska få känslan av att ha kontroll över vissa bostadsområden och för att öka tryggheten för övriga boende i området.

Den nya polisorganisationen gör det lättare att rikta nationella resurser till särskilt utsatta områden. Sådana förstärkningar har exempelvis genomförts i Malmö och Göteborg. Det skedde också under migrationskrisen och under operation Rimfrost i Malmö och Uppsala. Men det är helt nödvändigt att det finns en kontinuerlig polisiär närvaro, med synliga poliser, i brottsutsatta områden. Det ska naturligtvis kopplas till andra samhälleliga insatser; polisen ensam löser inte problemen i utanförskapsområdena.

I polisens rapport "Kriminell påverkan i lokalsamhället" från 2019 konstaterar polisen att det finns 60 geografiska områden fördelade på mer än 25 städer där lokala kriminella nätverk anses ha negativ påverkan på lokalsamhället. 22 av dessa är särskilt utsatta. Polisen lyfter tre områden som viktiga för att komma till rätta med problemen, nämligen kontinuerlig polisiär närvaro och strategiskt inriktade insatser, samverkan och kommunikation. Rikspolischefen har beslutat att det ska finns en polis per 5 000 invånare i utsatta områden.

Riksrevisionen konstaterar att metodstödet för att definiera ett utsatt område har brister och delvis bygger på subjektiva bedömningar av områdets problematik. Det blir därför svårt att jämföra områden med varandra. Det Riksrevisionen kallar subjektiva

bedömningar är att skattningar av problem som narkotikaförsäljning inte baseras på data utan just på hur stora problemen uppskattas vara. Skattningarna kan vara mycket olika i olika polisområden, beroende på den lokala situationen. Metodstödet behöver uppdateras. En viktig del som vi anser bör användas är ett s.k. brottskadeindex, som nyligen tagits fram för svensk räkning i en forskningsartikel i Cambridge Journal of Evidence-Based Policing.

En annan kritik som Riksrevisionen riktar är att det är svårt att följa upp målet om en polis per 5 000 invånare i utsatta områden eftersom dessa inte utgör en organisatorisk nivå inom Polismyndigheten. Ett mål som är svårt att mäta blir också mycket svårt att nå. Polisen behöver ställa upp mål som är mätbara och därmed nåbara. Detta är extra viktigt i de utsatta områdena, på grund av just deras utsatthet.

Kristdemokraterna vill att det ska vara fler synliga poliser i brottsutsatta områden och att polisens närvaro i dessa områden prioriteras, vilket stöds av forskning och den nämnda rapporten. Detta är något som även riksdagen ställt sig bakom i ett tillkännagivande till regeringen under året 2015/16. Den bristfälliga myndighetsstyrningen som tas upp i Statskontorets utvärdering av Polismyndighetens omorganisering tar sig bland annat uttryck i bristen på lokala på poliser. Detta måste regeringen åtgärda.

Lokal förankring

När polisens organisation nu har centraliserats är det viktigt att ständigt jobba med den lokala förankringen. Polisomorganisationens syfte var att få ut mer polisiära resurser i lokalsamhället. Polisen måste finnas lokalt och känna till områden, människor och organisationer i civilsamhället. Förtroende mellan invånare och polisen är avgörande. Det är både brottsförebyggande och underlättar brottsuppleringen.

En lokalt förankrad polis har större chans att nå framgång i utredningar av det mesta av den så kallade vardagsbrottsligheten som till exempel stölder, skadegörelser och misshandel. Tanken med den lokala förankringen är att polisen ska finnas geografiskt nära människor. Polisen samverkar och samarbetar för att minska och förebygga brott tillsammans med enskilda, myndigheter och organisationer inom varje närpolisområde.

I dag arbetar för få poliser i yttre tjänst. Detta är en brist. Det finns inga genvägar. Det behövs lokalt förankrade poliser som hinner arbeta brottsförebyggande, annars går långsiktigheten i polisarbetet förlorad. Att förebygga brott måste prioriteras. Den lokala polisens syfte är ökad trygghet genom att en ökad närhet mellan polis och medborgare ger möjlighet till tidiga, snabba och förebyggande insatser. Polisen måste bli mer synlig för medborgaren. Också det är brottsförebyggande. Nyligen avslöjade Polistidningen att antalet poliser i yttre tjänst minskat, både som i reella tal och som andel av befolkningen. Detta är mycket bekymmersamt, då synliga poliser förebygger brott. Därför tycker Kristdemokraterna att regeringen aktivt ska följa upp hur Polismyndighetens arbete med att få ut hälften av polisens resurser till lokalpolisområdena fullföljs.

Medborgarlöften

Medborgarlöften mellan polisen och medborgarna ska öka tryggheten, förebygga brott, öka medborgarnas och lokalsamhällets delaktighet i det brottsförebyggande och

trygghetsskapande arbetet och stärka förtroendet för polisen. I bästa fall lyckas ett medborgarlöfte identifiera ett problem som medborgarna upplever att polisen tidigare inte arbetat tillräckligt med och åtgärda det. I värsta fall blir det en pappersprodukt som inte prioriteras. I en utvärdering av polisens arbete med medborgarlöften 2018 konstaterar Brå att metoden dittills lett till ytterst små förändringar när det gäller medborgarnas känsla av delaktighet, förtroende för polisen eller trygghet. Några effekter på brottsligheten kunde inte heller noteras. Kristdemokraterna anser att det är positivt att lokalbefolkningen, kommuninvånarna, kan påverka vad polisen arbetar med. En dialog mellan medborgare och polis är självklar. Men medborgarlöften behöver vara ändamålsenliga och träffsäkra. Vi anser att det behöver utvecklas en bra och säker metod för att säkerställa medborgarnas inflytande över sin lokala polis.

Kommunernas brottsbekämpande uppdrag

Ett medel för att göra det är att utveckla kommunernas brottsförebyggande ansvar. Nyligen presenterades en utredning som föreslår att kommunerna ska tvingas ta fram en lägesbild över kriminaliteten i kommunen och tillsätta en samordningsfunktion för det brottsförebyggande arbetet. Lägesbilden ska mynna ut i en åtgärdsplan och uppdateras vartannat år för att säkerställa aktualitet. Detta skulle bidra med en större långsiktig översiktsplan, ifrån vilken konkreta medborgarlöften kan utverkas i dialog mellan medborgare, kommunen och polisen. Det skulle dessutom naturligtvis vara viktigt i sin egen rätt med lagkrav på brottsförebyggande arbete i kommunerna.

Sociala utfallskontrakt

Sverige är idag ett delat land. Det syns inte minst i de områden som av polisen klassas som utsatta. Där är utvecklingen starkt negativ. Det behövs åtskilliga åtgärder för att komma åt detta, då det är en av vårt samhälles största utmaningar.

Ett sätt att komma åt detta problem är sociala utfallskontrakt, en lösning som prövats framgångsrikt i främst Storbritannien och USA. I sociala utfallskontrakt investerar en extern finansör pengar i ett offentligt socialt projekt för att uppnå definierade mål som motsvarar mänskliga och ekonomiska vinster för den offentliga parten. Denna modell för att genomföra sociala investeringar är utvecklad utifrån internationellt testade modeller för utfallsbaserad finansiering.

Ett socialt utfallskontrakt börjar med att en offentlig part (kommun och region) identifierar ett problem i samhället som de vill lösa genom att investera i det identifierade området. Förhoppningen är att detta ska leda till framtida kostnadsbesparingar för den offentliga parten. Steg två är att hitta extern finansiering för projektet, vilket görs genom att locka kapital från privata aktörer. Således står inte skattebetalarna för investeringen. Steg tre är sedan att formulera målen och vilka utfall som förväntas för att projektet ska anses som lyckat. Utifrån forskning och beprövad metodik tas ett åtgärdsprogram fram för att möta det identifierade problemet.

I det sista steget sker en utvärdering för att klargöra om projektet skapat sociala förbättringar och, i så fall, ekonomiska besparingar för den offentliga parten. Om utvärderingen kan påvisa att kostnader till området minskat, återbetalas delar eller hela

beloppet till finansören. Uppstår långsiktiga vinster kommer också finansören att få avkastning i likhet med de besparingar projektet inbringat till den offentliga parten.

Tidigare utfallskontrakt har exempelvis syftat till att minska risken för att barn och ungdomar ska hamna hos socialtjänsten eller i fängelse. Även folkhälsoförbättrande projekt för att minska problem med astma har genomförts.

Forskningen pekar på vikten av preventiva insatser i tidiga skeenden, eftersom det finns tydliga orsakssamband mellan problem i tidig ålder och problem senare i livet. Varje år i utanförskap kostar stora summor för de myndigheter som är involverade i varje människa i utanförskap. Behovet och de positiva offentligfinansiella effekterna är därför potentiellt enorma om utfallskontrakten används i tid.

Utmaningarna och orsaken till den dåliga framväxten av sociala utfallskontrakt ligger dels i bristen på kunskap i användningen av sociala investeringsfonder hos de offentliga aktörerna. Av en undersökning av dåvarande Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) framgår att många kommuner efterfrågar stöd och vägledning för utformningen av denna typ av projekt. Det kommuner och regioner främst efterfrågar är kunskap kring metodik för uppföljning och utvärdering, samt metodik för vinst-förlust-kalkyler och sammanställningar av evidensbaserade program.

Problemet ligger också i att relationen mellan risk och avkastning för den externa finansören ofta är blygsam i den här typen av sociala investeringar.

För att öka förekomsten av sociala utfallskontrakt behövs därför satsningar för att lösa både kunskapsbrist och den bristfälliga viljan att investera. Kristdemokraterna anser därför att det borde inrättas en nationell strategi för att möta behoven och underlätta framväxten av sociala utfallskontrakt, samt införas en nationell fond för att höja attraktionen att investera. I Sverige är det endast Norrköpings kommun som har ett system med renodlade sociala utfallskontrakt (även om andra sociala investeringar finns), enligt en rapport från Expertgruppen för studier av offentlig ekonomi (ESO) som presenterades 2020. I Norrköping är målgruppen ung som placeras på HVB-hem eller Sis-hem med målet bättre skolresultat och färre placeringar hos HVB och Sis-hem. Där konstateras att marknaden är stor och omfattar omkring 500 miljarder kronor globalt, men att exemplen i Sverige är få. Projektet i Norrköping är nu genomfört och resultaten är blandade, men enligt vår bedömning så pass positiva att det är värt att fortsätta med försöken för att hitta en bra modell. Projektet skulle minska kostnaderna för socialtjänsten, vilket inte uppnåddes i den grad som var tanken. Däremot så var skolresultaten positiva för en majoritet av dem som deltog, och ju längre tid någon var inne i projekt, desto bättre blev resultaten. ESO-rapportens intervjuer ger också en positiv bild, inte minst gällande skolresultat. Systemet bör prövas på fler platser. Detta bör ges regeringen tillkänna.

En polis knuten till varje skola

Skolan har stor betydelse då det gäller att förmedla värderingar och bygga en värdegrund. Därför har Kristdemokraterna gång på gång betonat vikten av att skolan inte kan vara värdeneutral. Skolan har ett ansvar att föra etiska samtal och måste tidigt markera gränser för vad som är rätt och fel.

Skolan är ständigt föremål för debatt och samhället kan inte kräva att en skola ensam ska förebygga och vända trenden. Skolan är en spegel av samhället i stort. Det är därför

viktigt att etik diskuteras i skolan. Kristdemokraterna anser att etiken ska genomsyra all skolans verksamhet.

För att förebygga och bekämpa brott är det viktigt att det finns ett förtroende mellan polis och ungdomar. Att samarbeta med lokala ungdomsorganisationer bör vara en stående del i polisens arbete. Polisens arbete med att komma i kontakt med barn och ungdomar innan dessa börjar med kriminalitet är också av stor vikt. Att informera i skolor om polisens arbete är, och bör vara, en viktig del i polisens uppgifter. Polisen bör ha ett utvecklat samarbete med varje skola, gärna med en särskilt utnämnd polis knuten till skolan, som kan lära känna elever och personal och som de kan vända sig till om de blir utsatta för brott. I den nya organisationen finns kommunpolis, och vi kristdemokrater föreslår att hälften av de nyanställda poliserna ska finansieras kommunalt. Dessa bör rimligen kunna knytas till enskilda skolor för en bättre kontakt med eleverna. Detta bör ges regeringen till känna.

Familjen och civilsamhällets roll för att förebygga brott

Regeringen har redovisat sina åtgärder inom ramen för programmet Tillsammans mot brott. När det presenterades konstaterade Kristdemokraterna att familjeperspektivet saknades helt. Det har dessvärre inte förändrats i den redovisning som når riksdagen. Ordet familj nämns endast gällande dödligt våld i familjen, när Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) nämns och som i ”familjehem”. Det är en uppenbar svaghet i regeringens brottsförebyggande strategi.

Familjens roll

En förutsättning för ett samhälle byggt på gemenskap och tillit är att människor känner sig trygga i vardagen. Brottslighet måste därför både bekämpas och förebyggas. När det kommer till det senare utgör familjen en ovärderlig resurs. Familjens roll i att fostra och leda de unga kan inte nog betonas. Forskning som Brottsförebyggande rådet (Brå) sammanställt visar att barn som växer upp med dåliga relationer till sina föräldrar löper större risk att hamna i kriminalitet. En stark anknytning till föräldrarna har däremot en förebyggande effekt och minskar risken för att barn och unga ska dras till brottsliga miljöer. Detta beläggs bl.a. i Brå 2001:15 Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser samt Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling (2009). I Brås rapport 2001:15 nämns ”föräldrarnas uppfostringsmetoder och förmåga att skapa en känslomässig, trygg och tillitsfull relation till barnet kan bidra till att kompensera för ogynnsamma genetiska/biologiska förutsättningar, kan föräldrarnas förhållningssätt till barnet också bidra till en ökad risk för kriminell utveckling”.

Varje människa har ytterst ansvar för sina handlingar, och kriminella handlingar kan inte reduceras till att handla om vare sig uppväxt eller social miljö. Men en stödjande familjepolitik är en av de allra viktigaste insatserna för att minimera risken för att brottslighet uppstår från början.

Goda normer och värderingar kan överföras mellan generationer, och därför behöver föräldraansvaret stärkas. Föräldrarna har det yttersta ansvaret för att fostra barn och unga till ansvarstagande medborgare som efter egen förmåga bidrar till det gemensamma bästa. Ingen människa är perfekt, och alla kan göra fel. Samtidigt föds ingen till

att bli kriminell, och alla har ett ansvar att välja det etiskt rätta. För detta krävs en moralisk kompass, och den skapas genom fostran, främst inom familjen.

Samtidigt är det viktigt att påminnas om att även dåliga normer och värderingar överförs mellan generationer. Detta gäller inte minst brottslighet. Internationell organiserad brottslighet hålls ofta inom en utvidgad familj med ingiften. Samma mönster har dessvärre dykt upp i Sverige. I Johanna Bäckström Lernebys bok Familjen beskrivs en sådan familj, eller klan. Även polisledningen har gjort dylika observationer om klan- eller familjerelaterad brottslighet. Det är ytterligare ett viktigt perspektiv att ha med sig när familjens roll ska uppvärderas. Dåliga familjeförhållanden måste brytas.

Det är viktigt att uppvärdera mor- och farföräldrars viktiga roll såväl ekonomiskt och socialt som kulturellt i familjegemenskapen. Det generationsöverbyggande perspektivet måste betonas för att ytterligare stärka familjen.

Det är i familjen allting börjar, och det är där barn får sina första förebilder – positiva eller negativa. Brås rapport slår fast att andra negativa omständigheter såsom utsatt socioekonomisk situation, närhet till missbruk eller andra riskfaktorer kan modereras genom god uppfostran, närhet och en kärleksfull relation till föräldrarna. Balans och konsekvens är viktiga delar, liksom en uppfostran vars disciplinära inslag saknar hot och våld och tillämpar en konstruktiv konfliktlösning som socialiseringsmetod, medan brister i densamma lätt kan leda till att antisociala beteenden uppmuntras och reproduceras av barnen. Enklare uttryckt: Våld föder våld.

Att bygga starka familjer har alltid varit en utgångspunkt för Kristdemokraterna. Det är i familjen grunden för de värderingar som kommer att prägla en människa genom resten av hennes liv läggs. Det är först och främst av föräldrar som gränser sätts och det är i den relationen som normer byggs upp. Familjens betydelse i brottsförebyggande arbete behöver ges större utrymme i regeringens strategier för att förebygga brott. Detta bör ges regeringen till känna.

Civilsamhällets roll

Civilsamhället spelar en ovärderlig roll i det brottsförebyggande arbetet. Det gäller inte minst för den som vill bryta ett tidigare livsstilskriminellt liv, men även för den som ligger i riskzonen för ett sådant. Bland civilsamhällets organisationer finns både de som arbetar direkt med att rehabilitera kriminella från sitt tidigare liv, in i ett vanligt arbetsliv och socialt liv som exempelvis Kris, men också flera andra. Där finns de som arbetar i exempelvis kyrkor med att hjälpa hemlösa med mat och tak över huvudet, de som organiserar läxhjälp för att hjälpa människor ur ett utanförskap, språkkaféer eller idrottsföreningar som binder samman människor med olika bakgrund och ur olika generationer till ett gemensamt konstruktivt mål. Civilsamhället har ett stort värde. Det är något annat än stat, vänner och familj. Civilsamhällets styrka ligger just där, att det befinner sig mellan staten och människor. Inte minst för den som utvecklat ett antisocialt beteende kan kontakter med myndigheter vara avskräckande, framför allt om detta är stigmatiserat i den närmsta kretsen, oavsett om det är det egna kriminella umgänget eller familjen. Civilsamhällets roll måste lyftas tydligare och vara en del av det brottsförebyggande arbetet. Samtidigt är det viktigt att de organisationer och personer som involveras i brottsförebyggande kontrolleras noggrant. Dels för att det är ett mycket komplext arbete att hjälpa människor ur brottslighet och även den som vill gott kan göra fel. Men också för att det finns personer som har ont uppsåt som kan söka sig till civilsamhället för att kunna få stöd, lokaler eller legitimitet och därigenom

antingen jobba direkt kontraproduktivt eller under falsk flagg låta en organisation vara en front för ett kriminellt arbete. Civilsamhällets roll i det brottsförebyggande arbetet måste stärkas.

Återinför beredskapspolisen

Beredskapspolisen var civilpliktiga poliser som kunde kallas in vid allvarliga eller omfattande störningar på samhället ur ordnings- eller säkerhetssynpunkt. Detta hände vid ett antal tillfällen, bland annat 2005 efter stormen Gudrun. Beredskapspolisen avskaffades 2012.

Men behovet av beredskapspoliser försvann inte 2012. Bland annat skulle en sådan ha kunnat vara polisen behjälplig vid gränskontroller under flyktingkrisen. De skulle kunna ha kallats in under bränderna de senaste två åren, eller under efterspelet vid terrordådet 2017. Behovet av en beredskapspolis konstaterades också i proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025. Där står att det också behöver övervägas om det ska finnas en förstärkningsresurs för polisen som bygger på plikt för pensionerade poliser eller sådana som gått vidare till annan karriär. Fokuset i totalförsvarspropositionen är på just beredskapspolisens roll i krig, men Kristdemokraterna menar att den även kan ha stor nytta vid större polisinsatser och andra kriser. Coronapandemin visar på behovet av att fler personer kan agera vid kris. Kristdemokraterna anser att det är möjligt att genom en sådan politik anställa 2 000 beredskapspoliser på sikt. Därför anser vi att förordningen om beredskapspolisen ska utfärdas igen. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Arbetet mot barnprostitution och människohandel

Människohandel för sexuella ändamål är ett hänsynslöst utnyttjande av en människa i en utsatt situation. Offer för människohandel är ofta unga som upplevt fattiga och svåra förhållanden i sina hemländer. De förs till Sverige under falska löften och har svårt att ta sig ur hot- och våldsspiralen då de helt saknar språkkunskaper, omvärldskunskaper och ett socialt nätverk. Den stora gruppen ensamkommande barn som försvunnit i Sverige aktualiserar ytterligare nödvändigheten av ett stärkt skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp.

Kampen mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp är en högt prioriterad fråga för Kristdemokraterna. Det är angeläget att polisen organiserar sitt arbete på så sätt att det i varje polisregion finns kompetens och resurser att arbeta med att bekämpa människohandel och barnprostitution. Polisregioner med större problem bör också kunna få nationellt stöd i form av exempelvis mobila team.

Den grova organiserade brottslighetens motto är största möjliga vinst till minsta möjliga risk. Handel med människor för sexuella ändamål är på många sätt förknippat med mindre risker än exempelvis handel med narkotika som ger längre fängelsestraff. Människor går också att sälja om och om igen. Samverkan mellan polis och sociala myndigheter är viktigt för framgång i arbetet mot människohandel liksom samverkan med civila aktörer såsom hotell, restauranger och andra näringsidkare. Det måste tas fram bättre rutiner för samarbetet mellan socialtjänst, polis, gode män, Migrationsverket

med flera. Samtidigt finns det i dag goda exempel i polisens enheter som speciellt arbetar mot människohandel, hos socialtjänsten, inte minst i de kommuner med mottagningsenheter, och hos de frivilligorganisationer som många gånger blir en livlina till det svenska samhället för de barn som lever gömda. Den kunskapen behöver vi ta tillvara om vi ska kunna säkerställa att alla barn som vistas i vårt land får sina rättigheter utifrån barnkonventionen och FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna tillgodosedda. Detta bör ges regeringen till känna. En avgörande faktor för att arbetet med att stärka barns rättigheter och bekämpa människohandel, exploatering och sexuella övergrepp mot barn är att Polismyndigheten har de resurser som krävs för att kunna prioritera arbetet. Polismyndigheten och dess anställda har i dag en tuff situation och genomgår vad som kan betecknas som en kris.

Tvångsäktenskapsenheter

Kristdemokraterna vill inrätta en särskild enhet inom Polismyndigheten vars uppgift är att hjälpa flickor och pojkar som riskerar att giftas bort mot sin vilja. Sådana enheter finns i Storbritannien och i Norge och kallas forced marriage units, eller tvångsäktenskapsenheter. Både den norska och den brittiska verksamheten beskrivs som mer verksamhets- och departementsöverskridande, vilket uppfattas som viktigt. Vidare har de ett mer aktivt arbete när det gäller utlandsärenden. Enligt uppgift har det norska teamet inte större möjlighet att agera utomlands än det svenska, men de har ett mer välutvecklat system för att hantera sådana ärenden; bland annat har särskilda rådgivare i frågor om tvångsäktenskap och könsstympning placerats vid ett antal norska utlandsmyndigheter. Länsstyrelsen i Östergötland har sedan 2003 regeringens uppdrag att förebygga hedersrelaterat våld. Deras upplevelse är att handlingsutrymme, rutiner, resurser och upparbetad samverkan kring transnationella ärenden ofta saknas inom myndigheter i Sverige. Erfarenheten är också att detta saknas även vid svenska utlandsmyndigheter. Samtidigt betonar man från det svenska kompetensteamets sida att det är arbetet med att skydda barn och unga i Sverige som måste prioriteras då det är där problemet uppstår, dvs. innan ett eventuellt bortförande.

I Storbritannien kan man utfärda ett dokument kallat ”Forced Marriage Protection Order”, som gör rättsliga åtgärder möjliga mot en förälder som inte inom en viss tid (ofta 48 timmar) återför flickan/pojken eller kan påvisa var han eller hon finns. Det kan innebära häktning och i förlängningen fängelse i upp till sju år om barnet inte återförs. Det gör det svårt för en familj att dölja att deras son eller dotter är bortförd och skylla på att han eller hon är på semester. Men framförallt har detta en stark preventiv effekt. Sedan 2008 har nästan 900 sådana dokument utfärdats.

För att uppnå en verksamhet som kan arbeta långsiktigt och med stöd av lagstiftning behöver det nationella kompetensteamet permanentas med befogenheter liknande det brittiska forced marriage unit. En sådan verksamhet skulle behöva operera från en myndighet direkt under polisen. Kristdemokraterna avsätter därför 10 miljoner kronor för att en enhet enligt brittisk modell inrättas vid Polismyndigheten inom utgiftsområde 4. Lämpligt kunde vara att förlägga enheten till Nationella operativa avdelningen.

För att betona allvaret i de brott som begås i hederns namn vill Kristdemokraterna införa lagstiftning som särreglerar hedersbrott i brottsbalken. Det ger högre skade-

ståndsanspråk, verkar avskräckande och ger möjlighet att straffa fler personer än en. En utredning om detta har nu tillsatts och lämnar sitt betänkande senast 30 september.

I dagens läge finns ett stort mörkertal då dessa brott ofta hamnar utanför brottsstatistiken. En särslagstiftning skulle ge en tydligare bild av problemets omfattning och ge bättre underlag för att kunna sätta in nödvändiga åtgärder. Kristdemokraterna satsar 10 miljoner kronor 2022–2024 på tvångsåktenskapsenheter inom polisen.

Låt polisen få tillgång till sällningsinstrument för narkotika vid trafikkontroller

Enligt Trafikverket är i genomsnitt var femhundrade bilist rattfull. Det motsvarar cirka 0,2 procent av trafiken. Enligt Brå anmäldes 26 600 rattfylleribrott under 2019, vilket var en ökning med 3 procent jämfört med 2018. Det har också skett en ökning av antalet anmälda brott om drograttfylleri (påverkan av enbart narkotika), 2 procent ökning till totalt ca 14 600 (Brå, rattfylleri och trafikbrott 2019). Utvecklingen för det totala antalet anmälda fall av drograttfylleri har varit kontinuerligt uppåtgående sedan 2010 (en ökning med 16 procent).

Trafikverkets statistik kring dödsolyckor under 2019 visar att 53 personer omkom i en alkohol- eller drogrelaterad trafikolycka. Det motsvarar 24 procent av alla omkomna i trafiken. Av dessa personer omkom 31 i olyckor som enbart var alkoholrelaterade, 15 i olyckor som enbart var drogrelaterade och sju i olyckor som var både alkohol- och drogrelaterade. Sammantaget omkom 221 personer i vägtrafiken 2019, en kraftig minskning mot föregående år. Antalet omkomna i alkohol- eller drogrelaterade olyckor minskade också, men andelen omkomna i sådana olyckor förblev konstant.

Dagens regelverk innebär att en förare endast får testas för drograttfylla vid misstanke om påverkan av narkotika. Ett test får alltså inte göras slumpmässigt likt det som görs för alkohol. Kristdemokraterna menar att det vore angeläget ur ett trafiksäkerhetsperspektiv och baserat på Brås uppgifter angående den stigande trenden i antalet anmälda brott för drogfylleri, att möjligheten att utföra slumpmässiga test även för narkotika bör övervägas. Vi välkomnar därför att regeringen 2019 tillsatte utredningen ”Effektivare kontroller av yrkestrafik på väg” (dir. 2019:51) i syfte att bland annat se över möjligheten att låta polisen få använda sällningsprov, dvs slumpmässiga tester, för att upptäcka misstänkta drograttfyllerister. Utredningen redovisas i fråga om sällningsprov 30 november 2020. Kristdemokraterna anser att polisen bör få tillgång till sällningsinstrument för att rutinkontrollera trafikanter för narkotika. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Förhindra kriminellas uppköp av företag

I spåren av coronakrisen har utländska makters försök att köpa upp svenska företag uppmärksammas. Lagstiftning är också på gång på det området, vilket Kristdemokraterna välkomnar. En missad aspekt i detta är dock att kriminella nätverk kan köpa upp företag som är på obestånd under pandemin och använda dessa som brottsverktyg. Det är en allvarlig risk som innebär att fler kriminella kan använda befintliga företag för

penningtvätt och annat. Kristdemokraterna menar att det krävs en lagstiftning som försvårar för kriminella att köpa upp företag.

Andreas Carlson (KD)

Ingemar Kihlström (KD)

Lars Adaktusson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Gudrun Brunegård (KD)